

Æ Blaj

...tæ bevarls af æ sproch å kultue

Decembe 2011

nr. 46

Nyt fra æ bestyrels

Æ sommeti æ fobi o æ auslutning a æ å nærme sæ haste, 2012 stæ fo æ dør. Vå sidst arangemang i æ forening i 2011 va æ adventsgudstjenst i Gråsten Slotskirk Synda den 27. novembe.

Æ tøs æ ti gæ rask, men dæ ha nok naue mæ æ olde o gøe. Æ dæ it sån, at jo gamle man blye, jo raske tøs man æ tid den gæ?

I æ forenings bestyrels ha vi væt i gang mæ o planlæg hva vi ska lau i 2012.

Dæ æ generalforsamling den 7. marts 2012, kl. 18.30 o Ageskov Kro. Haus o mæl dæ tæ, vis do vil ha naue o spis. For æ kroman er det vægte o vee vo manne dæ komme, dæ sku jo gærn væ solæg tæ olle dæ komme.

Den 28. marts ska vi en tue ue i æ marsk for o se æ stæe, då æ samlet i flok, sort sol heje dæ. Se oplysning om klokslet, møeste m.m. i Æ Blaj.

Den 13. juni 2012 ha vi fåt lav tæ o se Gråsten Landbrugsskole. Dæ æ mæ rundvisning o æ skol, æ ko- o svinstol o hva de essen tøs vi ska

se. Æ forstande Peder Damgaard vil fortæl om æ skol o møje meje. Den 2. september 2012, kl. 14 æ dæ sang o Trøjborg.

Den 3. oktobe 2012 ha vi væt så heldich å få fat i Erling Jepsen tæ å kom å hol et foredrach som vel foregå å æ Folkehjem i Affenraa.

Vi slutte æ å mæ adventsgudstjenste o synnejysk den 2. december 2012.

Oplysning om klokslet, pris o vo dæ æ ken, komme i Æ Blaj.

I æ bestyrels vil vi gærn høje om hvad do tøs dæ æ gavn got eller hvad do tøs dæ æ gaun knap så got. Hæ do bemærkninger la os ænle høj fra dæ. Hæ do forslau om naue, f.eks. et besøg å en virksomhed, et historisk stej, en fordragsholde, så kom ænle mæet. Do ka sen et brev, skriv en mail, ælle ring tæ jen a æ bestyrels.

Æ væl slut mæ o ønsk dæ o din familie en richte goj jul o et lykke nytår.

Vi ses, mojn mojn.

Tage

Æ bild å æ forsie:

"Vinte i Tørning" er fotografe'e a majoe Jørgen Elmelund fra Has'le.

Æ Synnejysk Forening

Indkalder til ordinær generalforsamling onsdag d. 7. marts 2012
Kl. 18.30 på Agerskov Kro.

DAGSORDEN:

1. Valg af dirigent.
2. Bestyrelsens beretning.
3. Regnskabsaflægning.
4. Indkomne forslag.
5. Valg af bestyrelse.
6. Valg af bestyrelsessuppleant.
7. Valg af Revisor eller revisorfirma.
8. Valg af revisorsuppleant.
9. Eventuelt

Forslag der ønskes behandlet på ordinær generalforsamling, skulle være bestyrelsen skriftligt i hænde senest den 1. januar 2012.

Og det er it engang løjn

Min 7 x oldfar Thomas Kylling va livtjene ve æ kong Christian 4's hof. Da han gik o pension fik han forær' Kegnæsgård så han haj nav å lev af. Men han haj jo nok it møj forstand o æ bynneri så han sol æ gård vie til Hertug Hans den yngre. I 1667 kom den ind ynde æ hertug af Augustenborg, og han brugt æ jord til jaut. I 1718 kom admiral Peder Tordenskjold (ham o æ tændstikæsker) o besøch i æ jauttid. Dengang var der en voldgrau rundt om æ gård, og der va en træbro aue.

Tordenskjold vil rie ind o æ gårdsplads aue æ bro, men man haj advar' ham fordi den var dårle. Men som den stoe vovehals han va, vil han da it tøj sæ af det og red allichevel aue. Æ bro den brast og æ hest den draune, men Tordenskjold blev hængen ve sin bøs. Så råft han: "Taj den din dævvel, nu ska du få" Han blev så gal i æ hoj og vil ha fat i æ gårdmand, men han va blevn så bang, at han haj gemt sæ i æ kjølle.

*Fortalt af Knud Kylling Petersen, Synneborre
(historien stammer fra Degn Jens Grevsens bog Alsiske Egnshistorie)*

Sønderjysk leksikon er udkommet

Det ny leksikon dækker 1000 emner skrevet af næsten 100 fagfolk – og er en oplagt julegave.

Har man spørgsmål til sønderjyske forhold, bliver svarene nu nemme at finde – i Danmarks første regionale leksikon. Leksikonet udgives af Historisk Samfund for Sønderjylland og retter sig mod brugere i hele Danmark og også syd for grænsen. Det hedder *Sønderjylland A-Å* og indeholder opslag om landsdelens natur, geografi, historie, mennesker, erhvervsliv, kultur og kunst. I korte tekster gives kontante oplysninger om konkrete emner, og i længere artikler skabes overblik og vises sammenhænge.

Tidsmæssigt spænder leksikonet fra oldtid til nutid. Rumligt omfatter det Sønderjylland i den oprindelige betydning: landet mellem Kongeåen og Ejderen. Hele dette område beskrives frem til 1920. Derefter lægges hovedvægten på den nordlige del, der ved afstemningen blev dansk, dvs. det nuværende Sønderjylland.

Det er sammensat og redigeret af Inge Adriansen, Elsemarie Dam-Jensen og Lennart S. Madsen fra

Museum Sønderjylland. De tre har selv bidraget med over en tredjedel af teksterne på de 432 sider med ca. 600 billeder/illustrationer.

Det ny leksikon er kompakt og let læsbart og afspejler den nyeste forskning. Det retter sig mod brugere både i og uden for Sønderjylland og kan bruges overalt i samfundet. På avisredaktioner, gymnasier, videregående uddannelser, tekniske skoler, folkeskoler, højskoler, i offentlige institutioner og private hjem.

Sønderjylland A-Å er et selvstændigt værk, men også et nyttigt supplement til *Sønderjyllands Historie* i to bind, som Historisk Samfund for Sønderjylland udgav i 2008-2009. Med de tre bøger kommer man landsdelen rundt – i dybden såvel som i bredden. For medlemmer af Historisk Samfund for Sønderjylland er prisen 248 kr. For ikke-medlemmer og i boghandlen er prisen 348 kr. Samtidig med udgivelsen af det ny leksikon nedsættes priserne på *Sønderjyllands Historie*.

Se mere på www.hssdj.dk

De tre redaktører af *Sønderjylland A-Å*, fra venstre Inge Adriansen, Sønderborg, Elsemarie Dam-Jensen, Tønder, og Lennart S. Madsen, Haderslev, glæder sig over, at flere års arbejde med leksikonet er færdigt. Foto: Karin Riggelsen

Vi hae osse væt i Hasle

"Kulturfestival 2011 i Haderslev" haej invite vos te å deltaej, å selfølle såej vi ja tak.

Årets kulturfestivaltema var:
"Ud med sproget"

Så va va meeje naturle end å finn jen, som haj forstan å vos sproch. Å de va let – ve Syddansk Universitet i Synneborre æ det et Institut for Grænseregionsforskning. Vi ringet dernee å fik å vee at Karen Margrethe Petersen lich va den vi sku ha fat i, men at hun haej ferie. Va gø man så, jo man SMS'er mæ hin, å vi blev jens um at vi sku hol et foredrach um:

"Det Søndejske Sprog – Den Sønderjyske Identitet"

Æ Kulturfestival betal æ lokale å æ Harmoni (dvs. Hasle kommun), å vi invitee oll interessee, dels i "Æ Blaj" – dels i den husstandsomdelt Kultur-Festival-avis. Så ålt i ålt va vi 50 som høe en unnerholdende å objektiv Karen Margrethe Petersen fortæl um sin unnesøchelse a det Synnejske sproch's uvikling gennem æ tie – besteforælle / forælle / børn, men osse um æ sproch's fremtie. Det va et spænnende å opløftenne indlæch. Æ budskab va helt kort, at æ sproch hae en god fremtie for sæ, men at det æ vos det æ augørenne for at viereføre det te vos børn å it minst børnebørn.

Vi sluttet a mæ kaffe å laukach
– **men vi glemt å syng.** *Mikkel*

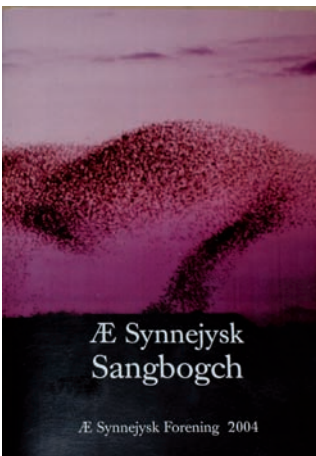
Køf din' jul'gav' på www.synnejysk.dk

Mangler du en jul'gav'idé, så prøv å besøch vo hjemmeside.
Hæ ka du køf synnejysk bøche å CD'er via æ webbutik.

Ælle hva mæ å gi et mælemskab te Æ Synnejysk Forening?

I æ webbutik ka do blant andt køf:

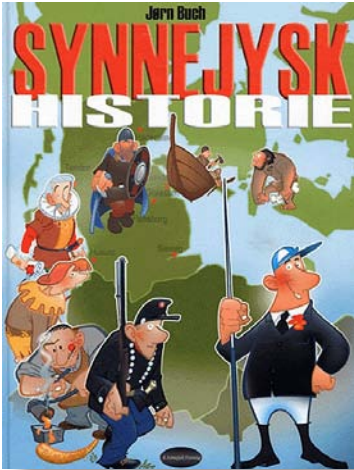

Sangboch
fra Æ Synnejysk Forening

Marskens Guld

CD mæ spændende kompositioner mæ rø'er i den synnejysk marsk a Halvor Bogh samt æ datter Maja Bogh.

Synnejysk Historie

Skrevn a Jørn Buch
Tegninger a Peter Heydenreich

Synnejysk historie æ osse ue'gien å CD – boks mæ 8 CD'er

Følgende løjs synnejysk å æ CD:
Andreas Carstensen
Anna Schmidt
Christian Jessen
Christian Tychsen
Emmy Petersen
Greta Jepsen
Henry Madsen
Jørn Buch
Minna Jensen
Tove Birk
Vagn Rasmussen

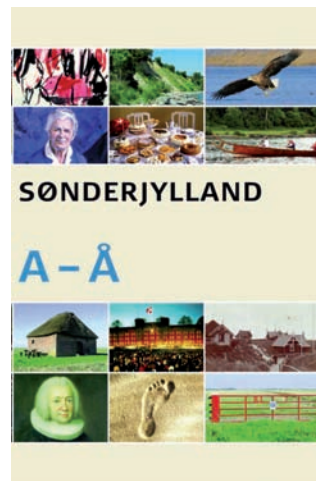
Rigsdansk: Jørn Buch

Valdemar Rasmussen spille osse et numme som heje "Synnejysk"

Min føøst tusin' oe å synnejysk

Ue'gien novembe 2002.
Skrevn a Elin Fredsted

Sønderjylland A-Å

Danmarks føøst landsdelsleksikon
inneholle 1000 opslag om Synnejysk
– å kryds å tværs

Marskens Guld

Så æ Halvor Bogh klar me numme 2
cd i æ serie Marskens Guld.

Vi sell dem beche via våres
webbutik.

Den føest præsent'e Halvor tæ æ
generalforsamling sist åe.
Nå æ numme to klar. Den inneholle
15 melodie. Æ CD spænde vit, fra

Erik Lassens sang, (Ham som fant
det 2. gulhorn i 1734 å virre tæ æ
sang "I et land uden høje bjerge"
som Halvors gymnasiekammerat
Michael Falch har skrevn å så tæ
en vals, som Halvor har kompon'e
specielt tæ ære fo han ku'en
Marianne.

Køf dem via voes webbutik!

Halvor Bogh synge sammen mæ æ datte Maja.

Indseen a den gammel høgge fra Nr. Hostrup:

”Winne æ natue gæ øve sin optugtels!!“

Tosde den 4. august kl. 19 ha vi guistjenest i Nr. Hostrup i Rosa og Thyges køhn kalgo’ o i den fobindels komme æ i tanke om en episode som ske i fobindels mæ en friluftsguistjenest øve o Lakolk campingplas fo manne å si’en.

Faktisk skul æ fotæl den o tysk, – fo de’vo nemle di tysk campiste, som en syndemorn vil lau en friluftsguistjest. Di hai bygget op et flot Altar, mæ to lys o naue køhn blomste ovenå!! Den tysk præst, – selfølle i fuld ornat stoi frem fo’æ olte. Slau op å Johannes kapittel 4 ves 4 tæ 8 o sku lich tæ ’o løis.

”Da kam eine Möve“ en måch flyven ind øve fra Helgoland o ind øve æ plads. O så laut den en stoe klat, lich ne’e i æ biffel!

Der Pfarrer, – æ præst vo it sorn o slå ue. Han follet æ hinne o så op i æ hemmel! ”Ich danke Dir Gott, dass die Kühe nicht fliegen kann!“ Æ takke de’gui tæ æ køe it ka flyv!

Så kom o tosde o opløv en guistjenest, vo de æ højt te æ hemmel!

Æ ha’en naen opløvels fra min barndom hjem i Svejlund:

TRO

Vos hjemmesychplejesk vo ”Søste Kjestine“ hun vo diakonisse o cyklet sefølle rundt i hele Helleva’ sogn, de vo faktisk naue rechte lang tue hun hai ve’ dau. Vi vo 10 søsken i vo barndomshjem, så de ske’eda, te søste Kjestine osse sku op te jen af vos knejte, vinne vi knystet galt moi, elle naue ant. Ette æ kri’ fik søste Kjestine en bil, en gammel Daf, billich i bensin, . Hun vo no ber’e te’ o syggel!!

En gong hun vo i Svejlund, sku hun vir’e tæ Hinnerp. Got o vel halvejs mel Svejlund o Ma’jus Hørløk køe æ bil tør. Søste Kjestine strøvt sæ ne’æ tæ Majus! ”Majus! Æ’ æ kø’ tø’, ka’ æ it lån ledt bensin!?” ”Saut“ så’e Majus ”Men æ ha’ kon tratobensin o æ ha it naue o kom’met i“ ”Jamen de’ ha’ æ sjal,“ Hin rask tebach tæ’ æ Daf, tau en natpot o re’en te’bach te Majus, fæk fylt op, o gek sinne tebach tæ æ bil. Æ dækkel a’ te æ bensin o helt i; Øve o æ mark støj Tinne o Pe’ Terp vo di hakket roe. Pe’ Terp støttet sæ te æ haggeskaut o so’ i galt etteteksom! **”DE’ KOLLE Æ TRO!!”**

“Stærreballetten” (Sort Sol)

Vi møes å “Slotsfeld” i Møcheltyne
onsda d. 28. marts 2012 ca. æ kl. 18.30,
vo vi kigge å æ “Guldhornsudstilling”.
Nåe så æ sol gæ nee, kør vi ue å see æ stærre gå te ro i æ sivskov.

Bachette for vi æ kaffe å Rudbøl Grænsekro.

Tæmelling te Ann
Pris kr. 50 pr. person

Indlæg til Æ Blaj – gern å dialekt – sendes tæ æ redaktøe
Peder Luckmann,
Synnegæ 28 B, 6520 Tautlund
Tlf. 22 70 30 84

mail: luckmann@email.dk

Arrangemente:

Onsda 7. marts 2012

Generalforsamling
på Ageskov Kro
kl. 18.30.
150 kr. inklusif 1 snaps å kaffe.

Onsda 28. marts 2012

Stæreballetten
kl. 18.30.
50 kr. pr. mand inklusif kaffe

Onsda 13. juni 2012

Gråsten Landbrugsskole
kl. 19.00.
60 kr. pr. mand

Tæmælling te ålle arrangemente:

Ann Posselt, **mobil 52 24 16 17** elle å mail, pack@bbsyd.dk

Bemærk nyt telefonnumme!

Næste uegau af Æ Blaj komme i februar 2012

Æ Synnejysk Forening

www.synnejysk.dk

Forman:

Kjeld Andresen
Nørregade 8,
6534 Acheskau
74 83 34 00
30 74 45 96
mail: ka1403@live.dk

Næstforman:

Tage Lametsch, Ulkebøl. Tlf. 74 42 75 64

Øvrigh bestyrels:

Ann Posselt, Røjekro. Tlf. 52 24 16 17,
mail: pack@bbsyd.dk
Ann æ sekretær å taj sæ af tæmællinge.

Ingrid Pedersen, Gram. Tlf. 74 82 18 55
H.C. Clausen, Affenraa. Tlf. 74 61 36 56
Carl E. Michelsen, Tynne. Tlf. 74 72 50 63

Peder Luckmann, Tautlund. Tlf. 22 70 30 84,
mail: luckmann@email.dk
Peder æ kasserer å redaktøe af Æ Blaj

Ny indmeldelse sendes tæ æ forman
Kjeld Andresen.

Kontingente for 2012:

100 kr. som privatperson.	150 kr. pr. husstand (par m.m.)
60 kr. hvis man æ unne 20 åe.	150 kr. pr. husstand i æ ueland.
500 kr. for firmaer (inkl. annonce på æ jemmesie)	

Æ beløb ka indbetales å kontonummer
7910-1139677.

Afsender:
Æ Synnejysk Forening
att. Kjeld Andresen
Nørregade 8
6534 Agerskov